

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

חמשה עשר באב, ה'תשל"ה

חלק ב – יוצא לאור לש"פ עקב, י"ח מנחם-אב, ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

©

Published and Copyright 2023 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5783 • 2023

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה”ק”

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פתח דבר

לקראת ש"פ עקב, י"ח מנחם-אב הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום ד' פ' עקב, חמשה עשר באב ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם — התוועדויות כרך שמונים ואחד שמכינים עתה לדפוס). חלק ראשון י"ל לש"פ ואתחנן.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק נחמו, ה'תשפ"ג,

שנת הקהל,

ברוקלין, נ"י.

יא. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה לא היו ימים טובים לישראל
 כחמשה עשר באב (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

יב. בסיום מסכתא תענית הנ"ל — מדובר בעיקר אודות נשי ובנות
 ישראל,

וכב' הגירסאות²⁴: "בנות ירושלים", ו"בנות ישראל", שכן, אפילו
 לפי הגירסא "בנות ירושלים", הרי זה קאי על נשמת כל אחד מישראל,
 שקודם שירדה למטה נקראת בשם "בנות ירושלים", כמשנת"ל

במאמרים⁶⁷, שכיון שעל הנשמה למעלה נאמר⁶⁸ "חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו", ש"עמדתי" הו"ע ביטול⁶⁹, הרי היא במעמד ומצב של שלימות היראה, ולכן נקראת בשם "בנות ירושלים", כי "ירושלים" הוא ע"ש "יראה" וע"ש "שלם" (כמובא בתוס'⁷⁰ ממדרש⁷¹ בפי' השם "ירושלים"),

ואח"כ כשיורדים למטה — נעשים באופן של "בנות ישראל", דקאי על נשמת כאו"א מישראל שהיא "חלק אלקה ממעל ממש" (כמ"ש בתניא בתחלתו⁷²).

וכאן מדובר אודות אופן הנהגתם הן בחמשה עשר באב והן ביום הכיפורים — אף שלכאורה הם שני הפכים בזמן, שהרי יום הכיפורים הוא יום מיוחד בכל השנה כולה — "אחת בשנה"⁷³, שלכן מחוייב בחמש תפלות⁷⁴ (כמדובר לעיל⁷⁵), משא"כ חמשה עשר באב, שברוב השנים (וכן בשנה זו) חל בימות החול, ובחודש שהתחלתו באופן בלתי-רצוי (ועד כפי שבא להלכה לפועל בהנהגה לפועל), אלא שלאח"ז מהפכים זאת, ועד — מן הקצה אל הקצה.

אמנם, כיון שהמשל ע"פ תורה על כל נשמה הוא באופן שנקראת בשם "בנות ירושלים" ו"בנות ישראל", הרי מובן "שנשתלשלו מהן"⁷⁶ בנוגע לנשי ובנות ישראל כפשוטן, ולכן יש בזה הוראה מיוחדת שיש לה שייכות לעבודה הקשורה עם נשי ובנות ישראל במיוחד.

ולכן, כאן המקום לחזור עוה"פ להזכיר ולהדגיש ולעורר ע"ד ההתעסקות בחיות וביתר שאת וביתר עוז במבצעים הקשורים עם כשרות, מבצעים הקשורים עם טהרת המשפחה, והמבצע הקשור עם נרות שבת קודש, אשר, באופן ישר מונחים הם לגמרי או כמעט לגמרי בידן של בנות ישראל, הן נשים והן בנות,

— שכן, אף שטהרת המשפחה שייך לחיי נישואין, הרי ההכנה לזה ולימוד ההלכות וכו', מוכרחת להיות קודם הנישואין, כדי שלאח"ז יהיו הנישואין בתכלית השלימות, ובפרט שענין הנישואין יכול להיות

(71) ב"ר פניו, יו"ד.

(72) רפ"ב.

(73) ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.

(74) ראה לקו"ת ס"פ פינחס.

(75) בהמאמר (מהדרין) — לקמן ע' ...

(76) תניא רפ"ג.

(67) ד"ה אך בגורל דט"ז תמוז וד"ה אלה

מסעי דש"פ מטו"מ — פ"ד (לעיל ע' 99 ואילך; ע' 131). וש"ג.

(68) מלכים-א יז, א. וראה לקו"ש חכ"ה

ע' 147 הערה 53. וש"ג.

(69) ראה לקו"ת שה"ש ח, ג. ובכ"מ.

(70) ד"ה הר — תענית טז, א.

ביחד עם הגיל שהגיעה לחינוך, שלאחרי שהאב יקבל קידושין לבתו, שייך שיהיו כבר כמה ענינים הקשורים עם טהרת המשפחה (עוד לפני שנעשית מחוייבת בענינים אחרים) —

אבל יש לזה קשר גם לאנשים בישראל ובנים בישראל — שכן, נוסף על האמור שכל נשמה נקראת "בת ישראל" ו"בת ירושלים" (וכן "בת כהן"⁷⁷), הרי גם כפי שהענין הוא כפשוטו — שהם יכולים לסייע ולעודד ולחזק בכל המבצעים הנ"ל, אע"פ שביתר שאת וביתר עוז עושות זאת נשי ובנות ישראל, שעליהן במיוחד הטילו זאת, ומזה גופא מוכח שנותנים להן כח במיוחד על זה.

יג. וכאן המקום לענות על מה ששאלו: האם נשי ובנות ישראל צריכות לעסוק ביתר שאת וביתר עוז בנוגע לכל המבצעים הנ"ל גם לאחר שנכנסים ל"שבעה דנחמתא"?

ולפלא גדול שנשאלה שאלה כזו — שהרי אדרבה: ומה אם עסקו בזה בימים שאינם "זכאין", הרי עאכו"כ שכשנכנסים ל"שבעה דנחמתא" צריכים לעסוק בכל המבצעים,

החל מהמבצע שפועל ומשפיע על אופן הלידה של ילד יהודי — מבצע טהרת המשפחה, וגם לאח"ז, הנה כיון ש"אוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה"⁷⁸, נוגע כשרות המאכל ומשקה של האם לדם ובשר הילד שיוולד שתלוי בדם ובשר של אמו, וכן בנוגע למבצע כשרות מצד עצמו, וכן מבצע נרות שבת קודש מצד עצמו.

יד. וכמו"כ בנוגע למבצעים שבעיקרם הם אצל אנשים, אבל גם בהם יש חלק חשוב בנוגע לנשים ובנות⁷⁹:

מבצע תפילין, שכן, אע"פ שבהנחת תפילין מחוייבים רק אנשים ובנים, משא"כ נשים ובנות, הרי גם הן יכולות לעודד ולחזק ולהשתדל שיהיו תפילין כשרים, ושידייקו בזמן הנחתן ואופן הנחתן וכו', ועאכו"כ מבצע צדקה, שבזה מחוייבים אנשים ונשים בשוה, ואדרבה, כדאיתא במסכת תענית⁸⁰ שהצדקה שנותנת האשה יכולה להיות באופן ש"קרובה ישועתך לבוא"⁸¹, בגלל שהיא יכולה ליתן במאכל

⁷⁷ ס"ע 440 ואילך. וש"נ.

(77) ראה זח"ב צה, א"ב.

(80) כג, ב.

(78) נדה ל, ב.

(81) ע"פ לשון הכתוב — ישע"י נו, א.

(79) ראה גם תר"מ ח"עו' ע' 268 ואילך.

ומשקה, כך, שהעני יכול מיד להחיות נפשו, ולא צריך לקנות בממון חיי נפשו.

ועד"ז גם מבצע מזוזה, מבצע תורה ומבצע בית מלא ספרים — שבזה גם הנשים הן בשוה או שיש להן חלק חשוב וכו', ואין כאן המקום, ואין צורך כלל, להכנס בפרטי חילוקי הדברים; כאו"א יכול לעסוק בזה באופן נעלה ביותר בנוגע לפעולה בעצמו ובמשפחה כולה ובכל הסביבה, ובהצלחה רבה ומופלגה.

*

טו. ויש להוסיף בהמשך להמדובר לאחרונה בענין "ציון במשפט תפדה ושבי" בצדקה"⁸⁴, שיש בזה ב' הקוין הכלליים דתורה וצדקה (גמילות חסדים — כללות ענין המצוות⁸²) — כפי שהם בשייכות לחמשה עשר באב:

כשמחפשים הקשר בנוגע לחמשה עשר באב — הנה לכאורה מוצאים רק שייכות לכללות ענין התורה, כמפורש בגמרא⁸³ "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף" (מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חיו);

אבל היכן מודגש ענין הצדקה? — עד שתפסתי שמפורש הדבר במשנה:

כשהמשנה מבארת שבחמשה עשר באב היו "בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים" — מקדימה המשנה שהיו "יוצאות בכלי לבן (אבל צ"ל) שאולין", ומבואר בגמרא ש"כל ישראל שואלין זה מזה", היינו, שכל אחת היתה זקוקה לענין של צדקה וגמילות חסדים, ועד שאפילו "בת מלך שואלת כו'", והיינו, שאע"פ שאסור למלך שיהי' זקוק למישהו אחר ליטול ממנו צדקה, ולכאורה צ"ל כן גם הנהגת בני-ביתו, שמוטל על שכמו ליתן להם כל עניניהם, ואעפ"כ, בבוא חמשה עשר באב, הנה גם "בת מלך" היא במעמד ומצב שצריכה להיות שואלת כו'.

והרי ענין השאלה הוא באופן ש"שואל כל הנאה שלו" (כדאיתא בגמרא במסכת בבא מציעא⁸⁴), היינו, שהשואל אינו משלם עבור הבגד, אלא המשאל נותן לו את הבגד בתורת צדקה וחסד.

ובפרט שאין זו שאילת בגד בעלמא, אלא לצורך מציאת שידוך,

83) תענית לא, א (ובפרש"י).

84) צד, ב.

82) ראה תו"א וישב כט, ג. לקו"ת ראה

כג, ג. תצא לט, א. ובכ"מ.

כך, שההנאה של מקבלת הבגד היא שעי"ז יכולה להיות במעמד ומצב ד"חולות בכרמים", ולומר "בחור שא נא עיניך וראה", היינו, שזהו שידוך כזה שהמדובר הוא במעמד ומצב ד"שא . . עיניך", שאוחז בענין ד"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה"⁸⁵, ואז הנה "אשה יראת הוי' היא תתהלל"⁴⁹, שנעשית "עזר כנגדו"⁸⁶, ושניהם הולכים ביחד "מחיל אל חיל"⁸⁷ ומעמידים "דור ישרים יבורך"⁸⁸ עד לאופן של איך-סוף, כמבואר בכ"מ⁸⁹ (גם בהמשך כל הנהגה"⁹⁰) שגילוי כח האיך-סוף למטה הוא עי"ז שמעמידים "דור ישרים יבורך", פירותיהם ופירות פירותיהם עד סוף העולם⁹¹, כפי' החסידות⁹² שעושים סוף להעלם והסתר של העולם.

טז. ונוסף על ב' הענינים ד"ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה" (שדוגמתם הם שני הסוגים הכלליים דישישכר וזכולון, ובכללות יותר — צדיקים ובעלי תשובה ("ושבי'")) — צ"ל כאו"א מהם באופן המשולש (בהתאם לכך ש"על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים"⁹³), שלכן מצינו בתורה שנקראת "אוריאל תליתא"⁹⁴ (ועד"ז גם בצדקה ("ושבי' בצדקה") יש שלשה: הנותן והמקבל וחיבור שניהם יחד).

ובהתאם לכך הי' הדיבור בתורה בהתוועדות זו — באופן משולש: סיום בנגלה, ולאח"ז מאמר חסידות ממאמרי רבותינו נשיאינו, וגם ענין של שיחה בתורה (שאינו כ"כ מדוייק כמו סיום וכו').

והעיקר — כפי שבא אח"כ בהוראה בפועל, כאמור לעיל שיוסיפו ביתר שאת וביתר עוז בכל המבצעים: מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, ומבצע בית מלא ספרים,

ובנוגע לנשי ובנות ישראל — שעליהם מיוסד סיום וחותם מסכתא תענית, שרומז על גמר וביטול כל הענינים של תעניות, באופן שנעשה בהם ענין של שמחה גדולה ביותר ועד לריקוד — מבצע נרות שבת קודש, ובעיקר וביחוד — הצלחה בכל המבצעים שעל ידם מעמידים ילדים שנוולדים בטהרת המשפחה ואוכלים מאכלים כשרים (ועאכו"כ שההורים שומרים על כשרות האכילה ושת'י, ובית כשר בכל הפרטים).

(91) לשון חז"ל — כתובות רפ"ט. זבחים

לז, ב. ועוד.

(92) ראה גם תו"מ חע"ג ע' 214. וש"נ.

(93) אבות פ"א מ"ב.

(94) שבת פח, א.

(85) ישעי' מ, כו.

(86) בראשית ב, יח-כ.

(87) תהלים פד, ח.

(88) שם קיב, ב.

(89) לקו"ת שה"ש מ, רע"א. ועוד.

(90) סה"מ תרנ"ב ס"ע קל.

יז. וכללות כל הענינים — שמבטלים את הענין ד"חטאינו", ועי"ז בטל מיד המסובב — "גלינו מארצנו"⁹⁵,

וביהמ"ק השלישי שעומד מוכן, יורד מיד למטה מעשרה טפחים כפי שעומד מוכן, וכדאיתא בפירוש רש"י⁹⁶ (כמובא באחרונים⁹⁷) שכיון ש"בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא משמים", הרי זה יכול להיות אפילו בליה וכו', כך, שבטלים כל ההגבלות שהיו בנוגע למקדש ראשון ומקדש שני (ואפילו בנוגע למשכן), שאינם שייכים בנוגע למקדש שלישי, בגלל שיורד למטה כפי שהוא עומד ומוכן ובנוי בידי שמים (כמ"ש⁹⁸ "מקדש אד' כוננו ידיך", שלכן יהי' בבחי' נצחיות⁹⁹, כהמשך הכתוב¹⁰⁰ "ה' ימלוך לעולם ועד", כמדובר לעיל¹⁰¹).

וההתחלה בזה נעשית ע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות¹⁰², וכדי שיוכלו להעשות כדבעי — צריך הקב"ה ליתן "שלום בארץ", "ושכבתם ואין מחריד"¹⁰³, "ונפלו (אויביכם) לפניכם ש"חרב"¹⁰⁴, ויתירה מזה, ש"חרב (אפילו של שלום¹⁰⁵) לא תעבור בארצכם"¹⁰³.

ומצד זה שעומדים בבטחון חזק ואמיתי ביותר, הנה כאשר "בך בטחו אבותינו", אזי "ותפלטמו"¹⁰⁶ — בדוגמת מ"ש בסיום המסכתא, שמצד זה ש"זה הוי' קוינו לו"⁵⁵ — שיש בזה ענין של תקנה כפשוטו, ואח"כ ישנו הענין ד"קוינו" כפי' החסידות¹⁰⁷ מלשון קו — הרי זה נמשך למטה, עד ש"נגילה ונשמחה בישועתו"⁵⁵, ישועה כפשוטה למטה מעשרה טפחים עוד בסוף ימי הגלות.

וזה נעשה הכנה קרובה, צינור וכלי לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ש"ילחם מלחמת הוי' וינצח"¹⁰⁸, והיינו, שהוא צריך להשתדל רק בנוגע לענינים רוחניים — "מלחמת הוי'", כיון שכל שאר הענינים יסדר הקב"ה בעצמו,

ו"יבנה מקדש במקומו"¹⁰⁸; אבל, כל אחד מישראל צריך לעשות התלוי בו כדי שביהמ"ק השלישי שעומד מוכן יומשך כאן בגלוי,

(102) תניא רפ"ז.	(95) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.
(103) בחוקותיו כו, ו.	(96) סוכה מא, סע"א. ועוד. נסמנו
(104) שם, ז (ח).	בלקו"ש חכ"ז ע' 204.
(105) תענית כב, א"ב.	(97) ראה שערי זהר לסוכה שם. וש"נ.
(106) תהלים כב, ה.	(98) בשלח טו, יז.
(107) ראה לקו"ת קרח נה, א. שה"ש נ, ב.	(99) ראה זהר ח"א כח, א. ח"ג רכא, א.
ובכ"מ.	(100) שם, יח.
(108) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.	(101) בהמאמר (מהדו"ק) — לקמן ע' ...

— שזהו אחד הדיוקים בזה שהרמב"ם מוסיף "במקומו"¹⁰⁹ (אף שאין זה בהלכות בית הבחירה), שהחידוש של משיח הוא שביהמ"ק שישנו כבר מוכן, הרי הוא פועל שיומשך ויעמוד בגלוי "במקומו", על הר הבית.

ועפ"ז מוכן שמ"ש הרמב"ם שמשיח בונה המקדש אינו בסתירה להדעות⁹⁶ שביהמ"ק השלישי עומד מוכן וצריך רק לירד למטה (ואין הכרח לומר שהרמב"ם חולק על זה), כפי שמבהיר הרמב"ם בהוספת תיבת "במקומו" (אף שלא הובאו כאן פרטים בנוגע לאופן בנין המקדש), שביהמ"ק שכבר בנוי, פועל משיח לבנותו "במקומו" —

ואז "יקבץ נדחי ישראל"¹⁰⁸; אבל בשביל זה יש צורך שכל אחד מישראל יתן גם את ידו¹¹⁰ — עי"ז שיקבץ את ניצוצי קדושה ("נדחי ישראל") שלו¹¹¹, ולאח"ז יקיים הקב"ה מ"ש¹¹² "אתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל".

וכל זה נמשך בפשטות, כידוע¹¹³ מאמר אדמו"ר מהר"ש לצמח צדק, שרוצים שתהי' גאולה כפשוטה — שמשיח צדקנו בא בקרוב ממש ולוקח את כל אחד מישראל עם בני ביתו וכל עניונו, "כספם וזהבם אתם"¹¹⁴, ומביא אותם — באופן ד"שמחת עולם על ראשם"¹¹⁵ — למקום שבו נתקיים כבר לפנ"ז "ונתתי שלום בארץ", כיון ששם עושים כל התלוי בהם ש"הייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם"¹¹⁶ — תורה שלימה, בארץ השלימה, לעם ישראל בשלימותו, לא פחות ולא יותר, כולל גם גרים, אבל דוקא כהלכה, כיון שישנו הענין ד"המבדיל .. בין ישראל לעמים", כמו "בין קודש לחול בין אור לחושך .. בין יום השביעי לששת ימי המעשה"¹¹⁷,

וכך יוצאים מ"ימי המעשה" דשיתא אלפי שני שמסתיימים ב"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"¹⁰², ונכנסים ל"מעשה" ד"מצות רצונך", שזהו"ע קיום המצוות בתכלית השלימות, בקרוב ממש.

יח. ועוד בימי הגלות האחרונים יתקיים מ"ש "ונפלו (אויביכם)

(112) ישע"י כז, יב.
 (113) ראה גם תו"מ חע"ז ע' 96. וש"נ.
 (114) שם ס, ט.
 (115) שם לה, יו"ד. נא, יא.
 (116) בחוקתי שם, יב.
 (117) נוסח "הבדלה".

(109) ראה גם התוועדויות תשנ"ב ח"א ע' 419, ובהערה 34. וש"נ.
 (110) ראה שהש"ר וקה"ר בתחלתן.
 (111) ראה סידור (עם דא"ח) סח [ק"י], א.
 שערי תשובה לאדאמ"צ שער התשובה בתחלתו. אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע' ט.

לפניכם לחרב", ויתירה מזה: "אפילו חרב של שלום לא תעבור בארצכם" — בכל מקום, גם בחוץ לארץ, ועאכו"כ ב"ארץ אשר .. עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹¹⁸, אשר, "לא ינום ולא יישן שומר ישראל"¹¹⁹.

ולאלו השואלים שלא ראו מאומה כו' — קראנו לא מזמן אודות "אשד הנחלים"¹²⁰, שהנחל הולך ומראה את הנסים שאירעו¹²¹ באופן שרואים זאת בעיני בשר,

אבל באופן שאמר חזקיהו: "אני ישן על מטתי"¹²², כיון שאין לו כח על כל הענינים, והקב"ה יעשה עם "מחנה אשור" מה שצריך להעשות באיזה אופן שהוא — ע"פ מ"ש¹²³ "פלגי מים לב מלך ביד הוי' על כל אשר יחפוץ יטנו" — מטה הקב"ה לב מלכים ושרים שיהי' נוטה לצד הראוי, כך, שנעשה באופן ש"כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים"¹²⁴ — ארץ שבעה אומות, ואח"כ גם ארץ קיני קניזי וקדמוני, כפי שהובטח בברית בין הבתרים עם אברהם אבינו "לאחוזת עולם"¹²⁵, ואח"כ גם יותר מארץ עשר עממין, כדאיתא במכילתא ובספרי¹²⁶, ועד "מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ"¹²⁷, באופן של בלי גבול.

ובנ"י יעשו את עבודתם — "ויניחהו .. לעבדה ולשמרה"¹²⁸, "לעבדה זה רמ"ח מצוות עשה, ולשמרה זה סס"ה מצוות לא תעשה"¹²⁹ — בעולם כפי שהוא "ארץ", ואח"כ בעולם כפי שנעשה "שדה" ו"גן", שזהו "לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, שעיקר שכינה בתחתונים היתה"¹³⁰ (כמבואר בארוכה במאמרי ההילולא¹³¹), שבכל מקום ומקום שנמצא יהודי ועובד עבודתו ה"ה פועל שם הענין ד"עיקר שכינה בתחתונים" כפי שהי' "בגן עדן מקדם"¹³², קודם החטא, אלא שישנו

(126) ראה הנסמן בשיחת ש"פ מט"ו, מ, מבה"ח מנ"א הערה 69 (לעיל ע' 141).
(127) תהלים עב, ח. וראה לקח טוב שבהערה הנ"ל.
(128) בראשית ב, טו.
(129) נסמן בלקו"ש חט"ו ע' 71.
(130) ראה ב"ר פי"ט, ז. שהש"ר רפ"ה.
(131) סה"מ תשי" ע' 111 ואילך.
(132) נוסח ברכת אירוסין ונשואין. וראה גם תר"מ חע"ו ס"ע 347. וש"נ.

(118) פרשתנו (עקב) יא, יב.
(119) תהלים קכא, ד.
(120) חוקת כא, טו.
(121) ראה פרש"י עה"פ. נת' בשיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז ס"ט (לעיל ע' 23). וש"נ.
(122) איכ"ר פ"ד, טו.
(123) משלי כא, א. וראה גם לעיל ע' 148
(124) הערה 114. וש"נ.
(125) תהלים קיא, ו. וראה פרש"י ר"פ בראשית.
(126) לך לך יז, ח.

העילוי שאצלו הרי זה לאחרי החטא, לאחרי הירידה ולאחרי הנסיונות, כמו המעמד ומצב דחמשה עשר באב.

ולאחרי כן נעשה "תשש כחה של חמה"⁸³ — כמבואר במאמרים¹³³ שקאי על "חמה" דלעו"ז, ובמילא תשש כחם של כל אומות העולם ש"מונין לחמה"¹³⁴, ו"קיימא סיהרא" — של בני"ש"מונין ללכנה"¹³⁴ — "באשלמותא"¹³⁵, ועד לאופן שכתרא עילאה שורה ומתגלה בכל אחד ואחת מבנ"י.

ובפשטות — שמתוך מצב של חירות, "ביד רמה"¹³⁶ ו"קוממיות"¹³⁷, הולכים בקרוב ממש לארצנו הקדושה, ומוצאים שם מצב של שלום ומנוחה, ולימוד התורה וקיום המצוות בהתלהבות ובחיות ובאור, ומהפכים את הרגעים האחרונים של הגלות באופן ש"לילה כיום יאיר"¹³⁸, ורוקדים לקראת משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

יט. בהמשך להאמור לעיל אודות תורה וצדקה, הנה כשם שענין התורה הי' בג' אופנים: סיום בנגלה, מאמר חסידות, וגם שיחה (כנ"ל ס"ט"ז) — יחלקו עתה לצדקה (ע"י ה"טאנקיסטן" שנמצאים כאן) גם במספר של שלשה, הן לאנשים והם לנשים.

ויה"ר שכל אחד שיקבל זאת, יעסוק [בלי נדר, אבל — אדרבה: נדר, יש בו מדידה והגבלה; וכאשר יעשה זאת בלי נדר, יכול לעשות זאת למעלה ממדידה והגבלה, ולא ח"ו פחות] בכל המבצעים המוזכרים לעיל: מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים, ומבצע נרות שבת קודש [ובפרט בעמדנו כבר במוצאי יום הרביעי והתחלת יום החמישי, בסמיכות לשבת קודש], ובהקדמה לכל אלו — מבצע כשרות הבית בגשמיות כפשוטה, ומבצע טהרת המשפחה, ומתוך חיות ושמחה וטוב לבב.

ויה"ר שמהמעשה יתוסף חיות בלימוד התורה ובקיום המצוות, בכל הפרטים האמורים, ומתוך שמחה וטוב לבב.

ומ"קיימא סיהרא באשלמותא"¹³⁵ במעמד ומצב ש"עבדי אחשורוש

(135) ראה אוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע'.

(136) בשלח יד, ח.

(137) בחוקותי שם, יג.

(138) תהלים קלט, יב.

(133) ראה אוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע'.

ב'קצח. סה"מ עת"ר ע' רכ [שכה]. ע' רל [תמח].

(134) סוכה כט, א.

אנן" 139 — נבוא ל"קיימא סיהרא באשלמותא" עד לאופן ש"והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כאור שבעת ימים" 140 (ככל הפירושים שנאמרו בזה בלקוטי תורה¹⁴¹), ובשמחה ובטוב לבב.

[לאחרי חלוקת השטרות ל"טנקיסטים" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

בכלל, ניתנו שלשת השטרות לרשותו של כל אחד ואחת, כך שיכולים לעשות כפי רצונם בזה, אך הצעתי שיהי' הדבר קשור עם אחד מהמבצעים, או עם שלשה מהם, החל — ובמיוחד — הענין דנרות שבת קודש, שלפני הדלקת הנרות צריך ליתן לצדקה¹⁴² (אם שטר זה עצמו, או להחליפו בשטר אחר), ועוד קודם לזה ישנם שאר המבצעים, שזמנם הוא גם לפני ערב שבת לפנות ערב.

והעיקר — שיעסקו בזה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, ובחיות ואור, ועי"ז יוסיפו ויפעלו בחשכת הגלות שיהפכו ימים אלו (ימי הגלות) לימי גאולה במעמד ומצב ד"עבדי אחשורוש", ועד לימי הגאולה כפשוטם, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

ויקויים מ"ש¹⁴³ "והי' עקב תשמעון", שב"עקב" ואחרית הימים¹⁴⁴ יוסיפו בענין ד"תשמעון", לעשות את כל הענינים הדרושים כדי להשלים את הבירורים כו', ובנוסח הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹⁴⁵: "לצחצח את הכפתורים", בשמחה ובטוב לבב, "ושמר הוי' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך"¹⁴³, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכה אחרונה, ואח"כ צוה לנגן: "לכתחילה אריבער" (בבא הידועה — עשר פעמים), "הושיעה את עמך", "פרזות תשב ירושלים", "ופרצת", ו"ניעט ניעט ניקאוּוָּאָ".

אח"כ אמר: אלה שנתחייבו בכרכה אחרונה — מן הסתם לא ישכחו לברך ברכה אחרונה, והתחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאוּוָּאָ".]

(139) מגילה יד, א. וש"נ.
 (140) ישע"י ל, כו.
 (141) צו ט, ב ואילך — ד"ה והי' אור וש"נ.
 (142) ראה קיצשו"ע סע"ה ס"ב. וראה גם וש"נ.
 (143) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 42 [43].
 (144) ראה גם תו"מ חע"ו ריש ע' 256.
 (145) ריש פרשתנו (עקב).
 (146) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 42 [43].
 (147) ראה קיצשו"ע סע"ה ס"ב. וראה גם וש"נ.
 (148) תו"מ חע"ה ס"ע 344. וש"נ.

הוספה

בי"ה, כבי' כסלו תשי"ח
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' יעקב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיגי' כסלו, בו כותב אשר נבחר לשמש בקדש במושב בני ישראל בארץ הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו

ובודאי למותר להעיר, שאם על כל אחד מישראל החובה וזכות קדוש להחזיק היהדות ולהפיצה, יהדות אמיתית, לימוד תוה"ק וקיום מצותי' בהידור, פי כמה גדולה חובה זו בארצנו הקדושה אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה עד אחרית שנה, ובפרט לזה שהאפשרית ניתנה לו להשפיע על כמה וכמה מבניו של מקום ברוך הוא, וכיון שניתנה האפשרית, בודאי שניתנו מקודם לזה הכחות למלאות תפקיד הכי אחראי זה, ואין הדבר תלוי אלא באדם שיעשה ככל הדרוש מאתו, ועל פי הוראת חז"ל יגעת דוקא ומצאת, ומבלי להתרשם כלל וכלל מפני המלעיגים ומפני המנגדים, עאכו"כ לא מהמנגדים על ה' ועל תורתו, ואפילו גם אם ימצאו בסביבתו, והרי צוותה תורתנו חיים הוכח תוכיח את וכו' אפילו מאה פעמים, אלא שפשיטא שבכדי להשפיע על אחרים בכונן דא, צריך להיות בעצמו במדה דטופח על מנת להטפח על ידי ההוספה בלימוד תורה ביראת שמים וקיום מצותי' בהידור, ובדורנו עוד יותר מאשר בדורות הקודמים, ובפרט אחינו הספרדים החובה והמצוה ללמדם פנימיות התורה וללמדה לאחרים — כמבואר בהקדמה לשער ההקדמות מהרח"ו, ולרבנו הזקן בעל

מוה' יעקב: חותא, ירושת"ו.

אשר עיני ה' אלקיך בה גו': עקב יא, יב.

הוראת חז"ל יגעת .. ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

צוותה ותורתנו .. הוכח תוכיח .. אפילו מאה פעמים: קדושים יט, יז. ב"מ לא, א.

דטופח על מנת להטפח: לשון חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.

ובפרט אחינו הספרדים .. פנימיות התורה: ראה גם אג"ק ח"ו אגרת א'תשצא. ח"ז אגרת ב'קנ (ע' רצג). ח"א אגרת ג'תקסג. ח"ז אגרת ה'תקעו. ח"ח אגרת ו'תתצה. ו'תתכנו. ח"ט אגרת ז'שב (בשולי האגרת). ז'שמו. ח"א אגרת ח'רג (ריש ע' תמו). ח"כ אגרת ח'תשלד. ח'תתקעה. ח"ד אגרת ט'שס. ובכ"מ.

בהקדמה לשער ההקדמות מהרח"ו: נדפסה ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים.

התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשולחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה) באגרת הקדש ס"י כ"ו, ע"פ מאמר משה רבנו רעיא מהימנא בז"ח"ג קכד ע"ב יעוין שם. בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ב

ב"ה, כי מני"א תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"י וכ"ו
מוה' שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מיג' וטז' מני"א,

ויהי רצון שמתאים לכתבו שמצא הפעם לפחות לבשר טוב, הנה ינהג במנהג זה מכאן ולהבא לעתים תכופות. והרי בכגון זה כל המרבה ה"ז משובח, ובפרט מרא דאתרא, שצ"ל הצנור להשפעת טוב לכל המקום, וכפס"ד אדמו"ר הזקן, בטוב האמיתי, שהוא דוקא כשהוא טוב לשמים וטוב לבריות (עיין קדושין מ' ע"א).

וכיון שנמצאים אנו ארבעים יום קודם ראש השנה הנה תתחיל תיכף הכתיבה וחתימה טובה, וכנוסח הבקשה, טוב לנו.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

נתעכב השילוח ובנתיים נתקבל מכו"מ מכ"א במנחם.

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (וואָלף, תשנ"ט).
מוה' שניאור זלמן: גרליק, כחב"ד. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ו אגרת ט'תשה, ובהנסמן בהערות שם.

מרא דאתרא . . וכפס"ד אדמו"ר הזקן: ראה "התמים" חוברת ד' ע' ל [360] — בהערה. סה"ש תרצ"ו ס"ע 137. וראה גם אג"ק ח"ח אגרת ו'תשפד, ובהנסמן בהערות שם.
ארבעים יום קודם ראש השנה: ראה שיחת כ"ף מני"א תשי"ט — תו"מ התוועדויות חכ"ו (תשי"ט ח"ג) ע' 201 ואילך. וש"נ. וראה גם אג"ק חכ"א אגרת ח'קצו. ובכ"מ.
וכנוסח הבקשה, טוב לנו: שאומרים בסוף נעילה ובהושענא רבה ("שערי שמים פתח ואוצרך הטוב לנו תפתח"). וראה לקו"ש ח"ט ע' 564 הערה ד"ה הטוב לנו; חכ"ד ע' 583 הערה ד"ה בטוב הנראה והנגלה. וש"נ.

לעילוי נשמת

אמנו מרת רחל לאה ע"ה

בת הרה"ח הרה"ת ר' דוד ע"ה

נלבי"ע ערב ש"ק פרי עקב, בעלות המנחה

כ"א מנחם-אב, ה'תשס"ה

אבינו הרה"ח הרה"ת ר' יהושע ע"ה

ב"ר מרדכי שמואל ע"ה

נלבי"ע ב' טבת, זאת חנוכה, ה'תשע"ה

מונדשיין

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות